

Book of Numbers, Book of Names – on *Parashat Be-midbar*
Rabbis for Human Rights
May 2020 / Iyyar 5780
Rabbi Peretz Rodman

The book of the Torah known in English as “Numbers” could almost as reasonably be known as the book of “Names.” (Yes, that would be confusing: the book of Exodus is, of course, known by its opening words, [*Ve'eileh*] *Shemot*, “[These Are the] Names....”)

How can I claim that *Sefer Be-midbar* is as concerned with names as with numbers? After all, it begins with a census enumerating the men of military service age among the Israelites, tribe by tribe, until arriving, 46 verses later, at a total of “six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty.” Furthermore, in Chapter 4 a similar census is conducted among the Levites, who were exempt from the first census. What could be more number-oriented than that? It’s a bookkeeper’s dream, a demographer’s pride.

Enumerating is a way of establishing a sense of order and control, of feeling that things are manageable. As Everett Fox notes in his introduction to these first chapters, “The first part of Numbers takes place under the aegis of the priestly school of thinking, in which order is everything.” But despite its concern for order and its “strong military bent” (again, Fox’s observation), Numbers takes care never to obliterate—or even overlook—the names of individuals.

How so? First, we should note that this census is rapid: it seems to take place immediately, and certainly took no more than 20 days (see Num. 10:11), unlike the royal census in 2 Samuel, which took more than nine months to complete. How was this accomplished? Here, the task is decentralized—and personalized: we see the heads of the tribes “declare their lineage according to their clans, by their fathers’ houses, as numbered by name [*be-mispar shemot*].” Every male over the age of 20 was listed, *by name*, by someone of higher social rank or of seniority within his family. No one was anonymous. The lists of names were compiled, and only then were numbers tallied.

The significance of this approach, of compiling names and not assigning numbers, is not lost on anyone raised on popular culture. The theme song of the 1960s American television drama series *Secret Agent* laments that “they’ve given you a number / and taken away your name.” The first Hebrew author to tackle the experience of Holocaust and survival, Yehiel De-Nur, chose as his pen name “Ka-Tsetnik 135633,” referring to *Konzentrationslager* (concentration camp) and the number tattooed into his arm at Auschwitz, to convey something of the experience and its effect on him. Many Jewish communities, including Israel, observe Yom Ha-sho’a with a marathon recitation of the names of Holocaust victims, often accompanied by Zelda’s poem “Each Person Has a Name” in Hanan Yovel’s music setting.

In this stressful time, around the world, of huge loss of life to a global pandemic—with statistics less grim here in Israel than in many other countries, but still in the hundreds—we naturally inquire, day after day, about the numbers: How many new infections? How many patients on ventilators? How many deaths today, or this week, or so far? Those are useful questions. We need to conduct policy on the basis of statistical information. But we must strive to focus also on names, on individuals, to learn about the lives that have been lost, the people with names and faces and life stories. And not only the names of those who have succumbed to the disease should grab our attention; now is the time to learn the names of our neighbors who may be isolated, or frightened, or perhaps even desperate. This is a time to pay attention to those around us as the book of Numbers has

shown us: *be-mispar shemot*, with names and not just numbers.

על מספרים ושמות
פרשת במדבר תש"פ
שומרי משפט
הרב פריץ רודמן

(Numbers ספר במדבר נקרא בספרות חז"ל "חומש הפקודים", שם שתורגם בשפות לועזיות ל"ספר המספרים") אולם אילולי כבר ניתן השם "שמות" לחומש השני בתורה, היה שם זה מתאים לא פחות לספר הנקרא "במדבר".

כיצד ניתן לטעון שאפשר לכנות את ספר במדבר "ספר השמות"? הרי הספר נפתח במפקד המונה את יוצאי הצבא בישראל, שבט אחר שבט במשך 46 פסוקים עד שמגיעים למספר כולל של "שש-מאות אלף ושלישת אלפים וחמש מאות וחמשים". בנוסף, בפרק ד' יש מפקד של שבט לוי, שלא נכלל במפקד הלוחמים בפרק א'. מה יכול להיות יותר מרוכז במספרים מן המפקדים האלה? הם מהווים חלומו של רואה חשבון, גאוותו של סוציולוג או דמוגראף.

עריכת ספירת מלאי או רשימה ממוספרת—אלה פעולות המעניקות תחושה של סדר, טיפוח הרגשת ביטחון כאילו הכל בשליטה. כפי שכותב החוקר והמתרגם אַוּוֹרְט פּוֹקְס במבוא לתרגום הפרקים הראשונים בס' במדבר, "החלק הראשון של ספר במדבר [...] מתרחש [...] בסימן השקפת העולם של הכהנים, שעבורם הסדר הוא הכל". למרות ההתמקדות בסדר ולמרות "נטייתו הצבאית המובהקת" של הספר (שוב, לדברי פוקס), ספר במדבר אינו משמיט ואינו מסיר מבט מן השמות של בני אדם.

הכיצד? קודם כל, מן הראוי לציין שהמפקד אינו נמשך הרבה זמן: תחושת הקורא/ת היא שזאת הייתה מבצע קצר מאד ובכל מקרה אינו נמשך יותר מ-20 יום (ר' במ' י, יא), שלא כמו מפקד המלך בספר שמואל ב', שנמשך מעל 9 חודשים. איך השיגו תוצאות כה מהירות? כאן, המשימה נעשתה על-בסיס ביזור סמכויות: "שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם **במספר שמות**, כל זכר לגלגלותם". כל גבר מגיל 20 ומעלה נפקד **בשמו** ע"י מישהו הנמצא מעליו באילן היוחסין או במעמד חברתי. לא היה אף אדם אלמוני. נערכו רשימות השמות ורק אז נערכו ספירות ונרשמו מספרים.

המשמעות שמאחורי הגישה הזאת ברורה לכל חובב/ת ספרות, טלוויזיה או קולנוע. הסופר העברי הראשון שכתב על השואה ועל השלכותיה לחיי הניצולים, יחיאל די-נור, לחק לעצמו שם בדוי, "קא-צטניק", או ליתר דיוק, "קא-צטניק 135633", על-פי המילה "קונצנטרציונסלאגר" (מחנה ריכוז) והמספר שנשאר בזרועו מאז היה באושוויץ. בטקסי יום השואה, בקהילות יהודיות רבות בעולם מקריאים שמות רבים של יהודים שנספו, בנסיון להקים להם "יד ושם", לעתים קרובות בליווי השיר של זלדה, "לכל איש יש שם", שהולחן ע"י חנן יובל. ביצירות דיסטופיות רבות, הרשויות מחלקות להמוני העם מספרים במקום השמות המקוריים שלהם.

בעידן הזה של לחץ, הסגר ודאגה מול נגיף המתפשט על-פני כל כדור הארץ, אמנם בגרסה פחות חמורה כאן בארץ אך בכל זאת מדובר כאן במאות שמתו עד כה, אנחנו שואלים באופן טבעי "כמה?"—כמה חולים אובחנו היום? כמה מונשמים כרגע? כמה מתו היום, או השבוע, או עד כאן בכלל? שאלות אלו אינן שאלות סרק. אנחנו צריכים לבסס החלטות מדיניות על מידע סטטיסטי. אולם עלינו לשאוף להתמקד גם בשמות, באדם הבודד, ללמוד על החיים שנקטעו באיבם, בני אדם שהיו להם פנים, סיפורי חיים וכן שמות. ולא רק שמותיהם של אלו שהלכו לעולמם צריכים לתפוס את תשומת לבנו, אלא זאת העת ללמוד גם—ואולי אף יותר חשוב ללמוד—את השמות של שכנים ומפריים הסובלים מבידוד או מחסור או חרדה או ייאוש. בואו נשים לב לכל אלה שבקרבנו (הממשי או הוירטואלי) כפי שלמדנו מפרשת "במדבר": לא במספרים בלבד אלא "במספר שמות".